

Opgave 2 Klimaatconferentie in Kopenhagen

Inleiding

Van 7 tot 18 december 2009 werd een internationale klimaatconferentie (klimaattop) gehouden in Kopenhagen. Op deze conferentie van de Verenigde Naties (VN) werd gesproken over een klimaatakkoord dat als opvolger moest dienen van het zogeheten Kyoto-verdrag, dat in 2012 eindigt. De bedoeling is dat er een nieuw verdrag moet komen met afspraken over de reductie van broeikasgassen en over de financiering van het klimaatbeleid in ontwikkelingslanden.

In de teksten 2 en 3 wordt vooruitgekeken op de conferentie in Kopenhagen die toen nog moest plaatsvinden. Tekst 2 is het hoofdredactioneel commentaar van *NRC Handelsblad* en tekst 3 bevat een verslag van een interview met Yvo de Boer, hoofd van het klimaatbureau van de VN.

De klimaattop heeft geen formeel akkoord opgeleverd over maatregelen om de opwarming van de aarde tegen te gaan.

Maak gebruik van tekst 2.

- 3p **3**
- a** Leg uit dat het bereiken van een internationaal akkoord over klimaatbeheersing wordt bemoeilijkt door het dilemma van collectieve actie.
  - b** Geef uit tekst 2 een citaat dat de kern van het dilemma van collectieve actie weergeeft.

Lees de regels 31 tot en met 49 van tekst 2.

In Nederland kwam het kabinet-Balkenende IV met zeer vergaande voorstellen: onder andere in 2020 moet de uitstoot van broeikasgassen met 30 procent teruggedrongen zijn en het aandeel duurzame energie moet vergroot zijn naar 20 procent.

Het politieke proces verloopt in Nederland anders dan in de Verenigde Staten.

- 4p **4**
- In welk land zal een wetsvoorstel of plannen van de regering/president (bijvoorbeeld met betrekking tot klimaatverandering) makkelijker door het parlement worden tegengehouden?
- Leg je antwoord uit aan de hand van de relatie regering/president-parlement in beide landen.

De Europese Unie is erin geslaagd om met een ambitieus plan tot klimaatbeheersing te komen. Op enkele beleidsterreinen, waaronder milieu en economie, is de EU slagvaardiger dan op andere beleidsterreinen. Dit komt mede door de wijze van besluitvorming binnen de organen van de EU. Binnen de Europese samenwerking zijn er twee vormen van besluitvorming.

- 3p **5**
- a** Noem deze twee vormen van besluitvorming.
  - b** Leg uit waarom de EU op een beleidsterrein als milieu slagvaardiger kan optreden dan op andere beleidsterreinen, zoals buitenlands beleid en vrede en veiligheid.
- Ga in je antwoord uit van het verschil tussen deze twee vormen van besluitvorming binnen de EU.

Maak gebruik van tekst 3.

De politieke besluitvorming over het klimaatbeleid van de Europese Unie kan geanalyseerd worden met behulp van begrippen uit het systeemmodel van het politieke proces zoals de omgevingsfactoren.

- 2p **6** Noem twee omgevingsfactoren van het Europees politieke systeem die in tekst 3 te herkennen zijn. Geef per omgevingsfactor een citaat uit tekst 3 dat naar deze factor verwijst.

De voorbereidingen voor de conferentie in Kopenhagen en de onderhandelingen over een klimaatverdrag laten een postklassiek beeld zien van de internationale orde en internationale politiek. Niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en intergouvernementele organisaties spelen in deze visie een grote rol.

- 2p **7** Noem een niet-gouvernementele organisatie (ngo) en een intergouvernementele organisatie die de huidige postklassieke internationale orde typeren.

- 3p **8**
- a** Wat houdt het postklassieke beeld van de internationale orde in?
  - b** Leg uit welke rol deze organisaties spelen binnen de huidige postklassieke internationale orde.
- Ga in je uitleg uit van de rol van een niet-gouvernementele organisatie **of** van de rol van een intergouvernementele organisatie.

Opgave 2 Klimaatconferentie in Kopenhagen

tekst 2

Klimaattop en daarna

Drie weken voor het begin van de klimaatconferentie in Kopenhagen hebben de belangrijkste deelnemers het verwachtingspatroon drastisch getemperd. Er zal in de Deense hoofdstad geen gebrek zijn aan goede bedoelingen om de koolstofdioxide-uitstoot komende decennia terug te dringen. Maar die intenties zullen daar niet uit en te na in een alomvattende verdragstekst worden vastgelegd.

Dit ontnuchterende nieuws kwam afgelopen weekeinde uit Singapore, waar de regeringsleiders van de Asia-Pacific Economic Cooperation bijeen waren. President Obama van de Verenigde Staten heeft er, na beraad met onder anderen zijn ambtgenoten Hu uit China en Medvedev uit Rusland, geconcludeerd dat een bindend akkoord onhaalbaar is. Dat is geen verrassing. Daarop vooruitlopend sprak het hoofd van het klimaatbureau van de Verenigde Naties, de Nederlander De Boer, zaterdag in deze krant dan ook de hoop uit dat een algemeen akkoord in Kopenhagen binnen een half jaar kan worden omgezet in een juridisch doortimmerd verdrag.

Deze stap terug van Obama is pijnlijk. Ook voor hemzelf. Anders dan zijn voorganger Bush, die geen heil zag in mondiale klimaatbeheersing, mede omdat hij sceptisch was over de urgentie van de 'global warming', heeft Obama zich wel verbonden aan de noodzaak tot actie. Maar ook hij heeft nu moeten inzien dat het verschil tussen zeggen en doen groter is dan verondersteld.

Dat inzicht is hem niet alleen opgedrongen door de Senaat, die geen haast maakt om een eerder door het Huis van Afgevaardigden nipt aangevaarde reductiewet in behandeling te nemen. Het Amerikaanse leiderschap is ook niet sterk genoeg om andere naties over de streep te trekken.

En dat moet wel. Zonder medewerking van opkomende grootmachten als China, India en Brazilië kan er geen sprake zijn van een mondiaal beleid. De Nederlandse uitdrukking 'verbeter de wereld, begin bij jezelf' heeft in de wereld geen reële betekenis. Dat wil niet zeggen dat deze nieuwe industriemachten moeten worden afgeschreven. Vooral China en India maken zich er al niet meer vanaf met

het argument dat ze pas aan reductie gaan doen als hun welvaart het Amerikaanse of Europese peil heeft bereikt. Ze willen echter wel gelijk oversteken.

65 Dat geldt nog meer voor de echte ontwikkelingslanden. Deze werkelijkheid moet onder ogen worden gezien. Het is niet anders. Dat hoeft geen ramp te zijn. Op een ak-

70 koord dat op papier bindend lijkt, maar het in de praktijk niet is, zit sowieso niemand te wachten. Het lot dat het Kyoto-protocol uit 1997 trof, verdient geen vervolg. Maar dat betekent niet

75 dat er in Kopenhagen maar helemaal geen nieuwe initiatieven hoeven te worden ontplooid.

bron: NRC Handelsblad, 16 november 2009 (hoofdredactioneel commentaar)

tekst 3

'Kopenhagen is geen alles-of-niets-situatie'

Onderstaande tekst is een interview met Yvo de Boer, hoofd van het klimaatbureau van de VN en in die functie coördinator van het onder-

5 handelingsproces tijdens de klimaattop in Kopenhagen. Het interview vond voorafgaand aan de klimaattop in Kopenhagen plaats en ging over zijn verwachtingen voor de klimaat-

10 conferentie.

De doelstellingen voor de grote klimaatconferentie van volgende maand in Kopenhagen zijn naar beneden bij-

15 gesteld. Ook volgens Yvo de Boer, de Nederlander die als hoofd van het klimaatbureau van de Verenigde Naties het onderhandelingsproces coördineert, is er niet meer genoeg tijd om tot een afgerond, juridisch bindend verdrag te

20 komen. Er is nog veel te veel tekst, zegt De Boer, die even in Den Haag is, onder andere om Tweede Kamerleden bij te praten.

“Die tekst kan onmogelijk in zo’n korte

25 tijd omgetoverd worden in een verdrag. Maar het is in Kopenhagen geen alles-of-niets-situatie. Ik denk nog steeds dat er een sterk akkoord komt. Ik denk nog steeds dat we doelstellingen krijgen van

30 industrielanden, helderheid van de grote ontwikkelingslanden en duidelijke

afspraken over de financiering. En ik denk dat we afspraken krijgen waardoor het nieuwe raamwerk onmiddellijk

35 operationeel wordt. Het vertalen daarvan in een juridisch kader zal iets meer tijd vergen – een maand of zes.”

Zullen de Verenigde Staten ooit bereid zijn een akkoord te ondertekenen dat

40 *lijkt op het Kyoto-protocol?*

“Waarom niet? Ze hebben ook het klimaatverdrag [uit 1992 in Rio de Janeiro, red.] ondertekend. Dat waren

45 vagere afspraken, die gingen over inspanningsverplichtingen van de industrielanden als geheel. Nu is het veel specifieker. Het Kyoto-protocol is niet door Amerika afgewezen omdat het

50 een internationaal verdrag was, maar omdat ontwikkelingslanden geen doelstellingen hadden en omdat men bang was dat dit schadelijk was voor de eigen economie.”

Maar ook aan een nieuw verdrag zijn

55 *grote kosten verbonden en de financiële pijn zal nog steeds niet gelijk verdeeld worden?*

“Dat is waar. Maar de klimaatagenda staat niet langer op zichzelf. Een van

60 de belangrijkste recente impulsen voor klimaatbeleid in Europa was, denk ik, dat Rusland de gaskraan naar Oekraïne heeft dichtgedraaid. Daardoor zijn drie

vraagstukken bij elkaar gekomen:
65 zekerheid over de energievoorziening,
concurrentiekracht en klimaat. Dat is
een gemeenschappelijke agenda
geworden.
Landen zullen zeker op de korte termijn
70 kosten maken en het zal tijd kosten om
de imperfecties (tekortkomingen) op de
internationale markt op te heffen. Maar
in India hebben zeker 400 miljoen
mensen geen toegang tot elektriciteit.
75 Wat je niet hebt, kun je ook niet
reduceren.

Ontwikkelingslanden willen daarom
kijken naar emissies per hoofd van de
bevolking en de historische emissies.
80 We hebben klimaatverandering –
dankzij de wetenschap – een jaar of
vijftien geleden ontdekt als serieus
probleem. Maar toen had het Westen al
honderd jaar van industriële ontwikke-
85 ling en vervuiling achter de rug. Wij zijn
rijk geworden terwijl het probleem nog
niet bestond. Dan kunnen we niet tegen
ontwikkelingslanden zeggen: nu moeten
jullie arm blijven om het probleem op te
90 lossen.”

bron: NRC Handelsblad, 14 november 2009